

posluževati za svoje študije kot virov prvega reda. Prevod, pa naj bo sam na sebi še tako dober, mu nikakor ne bode mogel zadostovati. Zateči se bo moral vendarle k angleškim, francoskim in italijanskim originalom.

Slovenska publikacija ni drugega nego gol prevod „Bele knjige“, brez vsakih opazk in uvoda. Še naslova knjige, v kateri se nahajajo angleški in francoski originalni dokumenti, ne izvemo iz nje. Veliko bolj uporabnejša je Šišičeva knjiga, ki je opremljena s kratkim uvodom in tu pa tam, čeravno le prereditko, nasejanimi informativnimi opazkami pod črto. Obenem z dokumenti o jadranskem prašanju pa je priobčil Šišić nekatere naših državnopravnih listin, prvovrstnih kot zgodovinskih virov, tako prepis krške deklaracije po originalu; rimski pakt v obliki pisma v hrvatskem jeziku, katerega je poslal 7. marca 1918. Trumbić italijanskemu poslancu A. Torreju; ženevska deklaracija z dne 9. novembra 1918., a žal brez zapisnika sej, katerih rezultat je (priobčil ga je Š. Sagadin v svoji razpravi „Naš sadašnji ustavni položaj“, str. 67 do 70), ter sklepi podgoriške skupščine z dne 26. novembra 1918., katera je proglasila ujedinjenje Črne gore z ostalimi jugoslovanskimi pokrajinami. Priobčitev teh dokumentov s prevodom besedila londonskega pakta vred znatno povzdiguje vrednost Šišičeve knjige.

Milko Kos.

Ivana Brlić Mažuranić: „Priče iz davnine“. 1920. Drugo, izvanredno izdanje Matice hrvatske.

Človeku je, kakor da je zašel v globoko šumo, legel v senco in da se mu potem po vrsti sanja vseh teh šest prelestnih bajk. Nikamor se ti ne mudí, nobenih koristnih reči nimaš v glavi, še na to ne misliš, da bo treba proti večeru nazaj tja ven pod golo nebo — tu notri v tem polumraku ležiš, poslušáš sladkopokojno žuborenje in pozabiš celo, da je že davno konec bajkam i v tvojem življenju i na svetu sploh... Res, kaj tako oživljajočega, osvežujočega že dolgo nismo dobili v roke. In vsak stavek je napisan v tako pristni narodni govorici, da komaj verjameš, da so te pravljice vseskozi „umetne“. Ni čuda, da je knjižica postala bratom Hrvatom zato tudi že prava narodna last. Človek si želi, da bi bila čim prej i nam. Seveda ne s kakim slovenskim prevodom, ampak po edini naravni poti — čez ta smešno nizki plot, ki nas loči: z učenjem srbohrvaščine tudi po naših šolah. Saj je to tudi edina naravna rešitev našega „jugoslovanskega jezikovnega vprašanja“!... Ne namestu, ampak poleg slovenščine se učimo jezika svojih sodržavljanov! Da rajši šele „razpravljamo“, si je razložiti res le z našo čudovito brihtnostjo.

Dr. Iš.

Božidar Purić: Ljubavne svečanosti. Izdanje Cvijanovića. Beograd 1920.

Ko sem nedavno prebiral prvo Purićevo zbirko: Pesme o nama (Beograd 1919.), sem bil nekako razočaran. Kajti v njih ni bilo ne globine, ne novega doživetja, skratka ničesar onega velikega, kar so občutili nekateri na fronti. — Sedaj izišla nova zbirka ljubavnih pesmi je veliko boljša. Seveda tudi ta še ni za stopnjo više na kozmični lestvici. So pač lepi, gladko tekoči verzi, nežna razpoloženja, občutljivo dahnjene slike, toda to so že ravnotako in pa še mnogo bolje podali francoski impresionisti. Nečesa človek v tej knjigi pogreša: evolucije. Tako pa naletiš na vsaki strani na vedno ista občutja, ki postajajo že enolična in utrujajo. Posebno pa potrdi zadnji cikel „Molitve“ mojo opazko, da Purić spominja na francoske lirike v osemdesetih letih minolega stoletja: samo

estetstvo in igračkanje z lepimi verzi. Zato ta zbirka tudi spada v preteklost že sedaj, ko je komaj izšla. Nima namreč kali večnoresničnih misli, ki jih rode le velika doživetja.

Miran Jarc.

Momčilo Milošević: Pred obnovom. Beograd. Izdanje K. Cvijanovića. 1919.

Ko sem prečital le posvetilo („posvečeno Borcima za Ujedinjenje“) sem se spet prepričal o resničnosti Wildeovega izreka, da velja za presojo vrednosti kake umetnine isto kar za cenitev vina: zadostuje le par požirkov, da ga spoznaš. In res: ko sem se mukoma preril skozi vse te rokodelsko gladko stesane verze, sem spoznal, da imam tu opraviti z rodoljubnimi in podobnimi popevčicami, kojih avtor si mogoče navsezadnje domišlja, da je velik poet. Rajši naj bi bil že ponosen na to, da nosi njegova zbirka imena vseh onih naših državnih krmarjev in narodnih klicarjev, ki jim je radodarni Milošević poklonil posamezne lirične proizvode.

Miran Jarc.

Dve mladinski zbirki. V novi, ne ravno okusno ilustrirani izdaji je izšla zbirka „Čika (= stric) Jova maloj Srbadiji“ (Beograd. Cvijanović 1920. Cena 2.50 din.) pesnika Jovanovića Zmaja. Knjižica vsebuje lep niz pristno otroških pesmic, kakršnih je pri nas težko najti. Zato je imel dr. A. Gradnik prav srečno misel, ko je vso to zbirko poslovenil. Izdala jo bo „Tiskovna zadruga“. Treba pa bo tudi poskrbeti za ilustracije.

Na tem mestu omenjam tudi „Djedine pjesme“ (Sarajevo 1919.) zelo plodovitega mladinskega pisatelja Josipa Milakovića, ki je izdal doslej že 17 zbirk. Pričujoča zbirka o malem vnuku Ivici je polna svežosti in detinjske ljubkosti, brez vsakih sentimentalnih vzdihov, ki ubijajo vsako resnično mladinsko poezijo.

Z. Z.

KRONIKA.

Opera: Slovenska opera je pričela svojo letošnjo sezono s slovensko operno noviteto. Prinesla je „Lepo Vido“ skladatelja Rista Savina. Ker je njiva naše operne produkcije še skoro popolnoma neizorana, je vsak nov pojav tem važnejši in tem bolj vreden skrbne gojitve. Slovenci imamo do sedaj tako malo opernih del, da je na eni roki zanje skoro preveč prstov in še tisto malo, kar je vzklilo, ni žalibog imelo v sebi nič ali pa vrlo malo življenjske moči. Takoj po prvem življenjskem vzkriku so padle v grob pozabljena opere: „Urh grof celjski“, „Ipavčev kakor Parmov“, „Foersterjev“, „Gorenjski slavček“, Parmova „Stara pesem“ in „Ksenija“. Nič boljše se ni godilo Savinovi „Poslednji straži“ in njegovi „Lepi Vidi“ v prvi redakciji.

Savinova „Lepa Vida“ je namreč v svoji prvi redakciji prišla na oder že pred dobrimi desetimi leti. Bila je tačas v svojem bistvu ista kot danes, vendar znatno drobnejša. Današnja njena muzikalna postava je nasproti prejšnji silno košata.

Prvi vtis, ki ga dobi človek od sedanje „Lepe Vide“, je ta, da se je tekom teh let skladatelj kar se tiče tehnike stavka in instrumentacije zelo razvil. Enako se mi zdi, je zrastle v spretnosti, kako je treba dramatično snov podati v pri-